

Jaarverslag 2019

Commissie van Toezicht bij
het Pieter Baan Centrum

Utrecht, juli 2021

Inhoudsopgave	pagina
1. De inrichting en de commissie van toezicht	02
2. Algemeen	04
3. Cijfers	05
4. Activiteiten in het kader van de advies- en toezichthoudende taak	06
5. De bemiddelingstaak	08
6. De rechtsprekende taak	10
7. Overige vermeldenswaardige activiteiten en gebeurtenissen	13
8. Management- en totaaloverzicht KLAVER	14
Bijlagen	
Uitspraak beklagcommissie inzake PB2018/47	Bijlage 1
Klachtenoverzicht 2019	Bijlage 2

1. De inrichting en de commissie van toezicht

1.1. De inrichting

Het Pieter Baan Centrum (PBC) is de psychiatrische observatiekliniek van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Het is een huis van bewaring met een specifieke taak: het doen van diagnostisch onderzoek 'pro Justitia'. Gedragsdeskundigen van het PBC doen onderzoek naar personen die verdacht worden van het plegen van (ernstige) misdrijven.¹ Ook adviseert het PBC over behandeltrajecten in het kader van de maatregel ter beschikking stelling (tbs), het al dan niet verlengen van de tbs en de plaatsing op een long-stay afdeling. De rechter beslist in deze gevallen of een verdachte wordt geplaatst in het PBC ten behoeve van een onderzoek naar zijn of haar geestesvermogens.² Tot slot is het mogelijk dat een tot levenslang veroordeelde in het PBC wordt geplaatst in het kader van de herbeoordeling van de levenslange gevangenisstraf na 25 jaar detentie. In dat geval beslist de selectiefunctionaris van de Divisie Individuele Zaken van de DJI over de plaatsing.³

Het PBC is organisatorisch ondergebracht bij het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP). Het huis van bewaring heeft een regime van beperkte gemeenschap⁴. Op grond van het tweede lid van artikel 77 van de Penitentiaire Beginselenwet (Pbw) hebben justitiabelen die in het PBC verblijven dezelfde rechtspositie als gedetineerden die in een penitentiaire inrichting in een regulier huis van bewaring verblijven. Het PBC had in het verslagjaar een capaciteit van 211 observandi.

1.2. De commissie van toezicht

Voorzitter

- mevrouw mr. A.M.R. van Ginneken, lid sinds 1 januari 2009
advocaat te Utrecht, rechter-plaatsvervanger bij de Rechtbank Oost-Brabant

Leden

- de heer drs. U.A. da Costa, lid sinds 1 maart 2016 (plv. voorzitter)
 - taalcoach bij Taal Doet Meer
 - directeur Uriël da Costa Beheer B.V.
 - bestuurslid bij Stichting ds. H.J. ter Haar Romeny
- de heer drs. P.M.M. Weyers, lid sinds 1 maart 2016
 - ondernemer (DGA (directeur-grotaandeelhouder))
- de heer mr. W.S. Ludwig, lid sinds 1 juni 2018 (voorzitter beklagcommissie)
 - rechter bij de Rechtbank Midden-Nederland
- mevrouw M. Akkerman, lid sinds 1 juli 2018
 - hospitality manager, op incidentele basis

¹ Nifp.nl/pieter-baan-centrum/, geraadpleegd op 26 februari 2020.

² Artikelen 196, 317, 509g Wetboek van Strafvordering

³ Staatscourant 2016, nr. 65365, p. 5.

⁴ Artikel 8 Regeling selectie, plaatsing en overplaatsing van gedetineerden

- de heer J.T.P. Oud, lid sinds 1 juli 2018
 - gepensioneerd programmamanager ISD bij de DJI
- mevrouw drs. W. Weijts, lid sinds 1 april 2019
 - klinisch psycholoog en psychotherapeut GGZ Noord-Holland-Noord
- de heer mr. T. Tanghe, lid sinds 1 mei 2019
 - officier van justitie, Openbaar Ministerie Arrondissementsparket Midden-Nederland

Van de commissie bij het PBC maakten in ieder geval deel uit een met rechtspraak belast lid van de rechterlijke macht, een advocaat en een deskundige uit de kring van het maatschappelijk werk, zoals artikel 11 lid 3 van de Penitentiaire Maatregel voorschrijft. In september 2018 heeft het medische lid de commissie verlaten. De commissie heeft na haar vertrek actief gezocht naar een nieuwe medicus, waarbij de voorkeur uitging naar een psychiater. De commissie was eind 2018 niet geslaagd in deze zoektocht. Hierop is een vacature opengesteld via het Kenniscentrum Commissie van Toezicht. Helaas heeft dit geen geschikte kandidaat voor de plek als medicus opgeleverd. Dit betekent dat de commissie sindsdien geen medicus in haar midden heeft. Wel is in deze procedure een psycholoog/psychotherapeut tot de commissie toegetreden.

Tot de commissie zijn in 2019 toegetreden mevrouw Weijts (per 1 april 2019) en de heer Tanghe (per 1 mei 2019).

Gedurende het verslagjaar is de commissie ondersteund door het Bureau commissies van toezicht van de Rechtbank Midden-Nederland, locatie Utrecht, waarbij mevrouw mr. L. van Gaal de werkzaamheden van ambtelijk secretaris van de commissie heeft uitgevoerd. Haar functie is in verband met haar zwangerschapsverlof vanaf 21 juni 2019 waargenomen door mevrouw mr. Van der Hoeven. Na de terugkomst van mw. Van Gaal heeft zij de functie van ambtelijk secretaris overgedragen aan mevrouw mr. A. Knol.

1.3. Deskundigheidsbevordering

In het kader van de deskundigheidsbevordering heeft de secretaris op 7 maart 2019 het minisymposium 'Hoe kijk je naar verdachten die niet geobserveerd willen worden?' van het WODC bijgewoond. Daarnaast is een afvaardiging van de commissie naar de Landelijke Themadag Commissie van Toezicht geweest. Over deze bijeenkomsten is door de daarbij aanwezigen in breder verband op de vergaderingen verslag gedaan.

2. Algemeen

De commissie van toezicht is, op één maand na, in de verslagperiode elke maand eenmaal in vergadering bijeengekomen. De vergaderingen werden gehouden in FPC Oostvaarders, welke is gelegen direct naast het Pieter Baan Centrum (PBC). De vergaderingen werden telkens bijgewoond door een afvaardiging van het PBC, over het algemeen bestaand uit de (adjunct)directeur, het hoofd juridische zaken en een afdelingshoofd/waarnemend hoofd verblijf- en leefafdelingen.

De agenda van de vergadering bestond doorgaans uit de volgende agendapunten:

1. Opening en mededelingen
2. Conceptverslag van de vorige vergadering
3. Terugrapportage directie n.a.v. klachten en mededelingen beklagcommissie
4. Overzicht straffen en maatregelen
5. Verslag van de maandcommissarissen
6. Mededelingen van de directie
7. Ingekomen stukken
8. Rondvraag

In het algemeen bestond de bijdrage van de directie aan de vergaderingen uit mededelingen over onder andere:

- Het functioneren van de inrichting en de observandi, waarbij indien nodig aandacht was voor specifieke observandi;
- Capaciteit en bezetting, waaronder de afdeling voor moeilijk onderzoekbare observandi;
- Beroepszaken bij de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ);
- Faciliteiten van de inrichting, waaronder de boekenkasten op de afdelingen en de mogelijkheid tot het luisteren van muziek op een iPad;
- (Gewelds)incidenten.

3. Cijfers

3.1 Observandi

Gemiddeld verblijven er tussen de 200 en 225 per jaar in het PBC observandi per jaar in het PBC. De observandi verblijven in beginsel gedurende zes weken in het PBC. Indien daar aanleiding voor is kan deze termijn worden verlengd. Voor levenslanggestraften geldt dat het verblijf gemiddeld zes tot twaalf weken is.

Gedetineerden commissie (Gedeco)

In het PBC is in verband met het grote verloop vanwege de beperkte verblijfsduur van observandi geen gedetineerden commissie ingesteld. Dergelijke vergaderingen of bijeenkomsten zijn dan ook niet bijgewoond door (een afvaardiging van) de commissie.

3.2 Klachten

Totaal aantal klachten: 35

Op nadere details en de afdoening van de klachten wordt nader ingegaan in de hoofdstukken 5 en 6.

Totaal aantal medische klachten: 9

Aantal medische klachten van organisatorische aard: 3

Aantal klachten van medisch-inhoudelijke aard: 6

Gedurende het verslagjaar is één medisch inhoudelijke klacht na bemiddeling met de maandcommissaris ingetrokken. Zes klachten van medische-inhoudelijke aard zijn conform de voorschriften aan het hoofd zorg overgedragen ter verdere bemiddeling en behandeling. Een gedeelte van één van deze klachten betrof medisch organisatorisch van aard. Dit gedeelte van de klacht is door de alleensprekend beklagrechter afgedaan, waarbij het beklag ongegrond is verklaard. De splitsing van deze klacht komt in bovenstaande cijfers niet terug. Twee klachten zijn nog niet afgedaan ten tijde van dit jaarverslag. Deze zaken staan bij een andere commissie uit ter rogatoir verhoor van de klager.

3.3 Beklagzittingen

Aantal beklagzittingen: 1

Het uitgangspunt is dat klachten zo spoedig mogelijk op een zitting worden behandeld in aanwezigheid van de klager, eventueel een rechtsbijstandverlener en de directie. In hoofdstuk 5 wordt nader ingegaan op de werkwijze van de beklagcommissie.

4. De toezichhoudende- en adviestaak

In dit hoofdstuk wordt een aantal onderwerpen besproken waar de commissie van toezicht zich in 2019 bezig mee heeft gehouden. Het betreft onderwerpen waar de commissie aandacht voor heeft gevraagd. Ten aanzien van deze onderwerpen heeft de commissie op meer of minder directe wijze geadviseerd dan wel haar toezichhoudende taak uitgevoerd. Andere onderwerpen waar de commissie minder nadrukkelijk van haar adviestaak dan wel toezichhoudende taak gebruik heeft gemaakt, maar welke wel de aandacht van de commissie hadden, komen aan de orde in hoofdstuk 6 *Overige vermeldenswaardige activiteiten en gebeurtenissen*.

4.1 *Drugsontmoedigingsbeleid en sanctiebeleid*

Net als in het vorige verslagjaar zijn het drugsontmoedigingsbeleid en sanctiebeleid weer diverse keren onderwerp van gesprek geweest tijdens de maandelijkse vergaderingen. De aanwezigheid van drugs in het PBC is duidelijk afhankelijk van de observandi die er op dat moment verblijven en fluctueert dus. De commissie is in ieder geval niet gebleken van structurele problemen rondom drugs. Er wordt vanuit het PBC adequaat gereageerd en er worden regelmatig controles uitgevoerd, onder meer door de inzet van drugshonden en urinecontroles. Zoals bekend is het de keuze van het PBC om minder zwaar te bestraffen dan in reguliere huizen van bewaring omdat insluiten op cel ten koste gaat van observatiemogelijkheden.

4.2 *Afdeling voor moeilijk onderzoekbare observandi*

In april 2017 heeft het PBC in het kader van een pilot unit 3 geopend, een afdeling voor moeilijk onderzoekbare observandi. Deze pilot is in mei 2018 succesvol afgerond. De commissie is steeds goed geïnformeerd over de invulling en opzet van en gang van zaken op unit 3. Na afronding van de pilot is unit 3 geïntegreerd in de bestaande units en is de werkwijze voortgezet. Na de verhuizing naar Almere zijn diverse methodieken en conclusies toegepast binnen het gehele PBC. Daarbij kan onder meer gedacht worden aan zo min mogelijk insluiten, zo veel mogelijk gezamenlijk koken en geen spelcomputers op cel maar enkel op de groep.

In september 2018 heeft de commissie een klacht gehad van een observandus die niet op de afdeling voor moeilijk onderzoekbare observandi is geplaatst, maar dit wél wilde. Hij meende hier aanspraak op te kunnen maken op basis van het vonnis van de rechtbank. De commissie heeft klager ontvankelijk verklaard in zijn beklag, maar dit beklag ongegrond verklaard. Het beklag heeft kenmerk PB2018/47 gekregen en is als bijlage 1 aan dit verslag gehecht.

In april 2018 heeft het WODC een planevaluatie en bevindingen over het eerste half jaar uitgebracht over de afdeling op unit 3. Deze evaluatie is getiteld: '[Weigerende observandi op een speciale afdeling in het Pieter Baan Centrum](#)'. In februari 2019 heeft het WODC een eidevaluatie uitgebracht over unit 3, getiteld: '[Heeft een aparte afdeling voor weigerende verdachten zin?](#)'

4.3 Rol advocatuur weigerende observandi

De commissie merkt steeds vaker dat observandi aangeven dat zij weigeren om mee te werken aan het onderzoek op advies van hun advocaat. In sommige gevallen wordt dit advies dusdanig strikt opgevat dat dit bijna resulteert in sociale deprivatie van de observandus. Denk daarbij aan het zo min mogelijk verlaten van de cel en het beperken van menselijk contact tot momenten waarop dit strikt noodzakelijk is. In één geval is zelfs besloten om een reeds door de observandus ingediend beklag in te trekken op advies van de advocaat in verband met de weigerende houding. De commissie is zich er van bewust dat zij zich dient te onthouden van bemoeienis met de verstandshouding tussen een observandus en zijn advocaat, maar vindt het desondanks belangrijk om deze ontwikkeling te signaleren. Over dit onderwerp is meermaals gesproken tijdens de maandelijkse vergadering en de directeur van het PBC heeft mede op verzoek van de commissie een en ander besproken tijdens een bijeenkomst met de Vereniging van TBS advocaten. Daar werd aangegeven door de advocatuur dat het niet de bedoeling is dat het advies om niet mee te werken ten koste zou gaan van de zorg aan een observandus.

4.4 Wachttijden

Gedurende het verslagjaar zijn er in het werkveld hardnekkige geruchten opgedoken dat de wachttijden voor observatie in het PBC waren opgelopen tot wel 40 weken. Dit is niet het geval geweest. Een voorbereidingstijd, waarin dus niet enkel gewacht wordt op plaatsing maar reeds voorbereidingen worden getroffen, van 12 tot 16 weken is gebruikelijk. Gedurende het verslagjaar hebben de wachttijden gefluctueerd maar zijn ze maximaal 20 weken geweest. Dit heeft onder meer te maken gehad met de verhuizing naar Almere.

4.5 Geestelijke verzorging

Helaas heeft de dienst geestelijke verzorging in de eerste periode na de verhuizing naar Almere niet kunnen voorzien in het aanbieden van geestelijke verzorging. Dit ondanks dat hier vanuit het PBC tijdig om is verzocht. De commissie heeft hier één klacht over ontvangen, die dan ook gegrond is verklaard. Inmiddels is er wel aanbod aan geestelijke verzorging binnen het PBC.

4.6 Overig

Gedurende het verslagjaar heeft de commissie geen aanleiding gezien om bijvoorbeeld de Dienst Justitiële Inrichtingen, het Ministerie van Veiligheid en Justitie of de IV&J te informeren of adviseren.

5. De bemiddelingstaak

In het verslagjaar zijn 35 klachten vanuit de inrichting bij het Bureau commissies van toezicht (het secretariaat) binnengekomen. Ten opzichte van het aantal klachten in 2018 (70) betreft dit een opvallende daling van 50%. Daarbij dient wel de kanttekening te worden gemaakt dat in het jaar 2018 11 van deze klachten een verzoek tot het rogatoir horen van de klager betrof in het kader van de klacht van een andere commissie. Desondanks is er sprake van een significante daling in het aantal klachten. Hoewel niet kenbaar is wat hier de exacte oorzaak van is, zou dit te maken kunnen hebben met de ingebruikname van de nieuwe locatie van het PBC in Almere. Een overzicht van de binnengekomen klachten en de afhandeling hiervan is als *bijlage 2* aan dit verslag gehecht.

5.1 De bemiddelingstaak

De meeste leden van de commissie vervullen tevens de rol van maandcommissaris. De voorzitter van de beklagcommissie treedt in principe niet op als maandcommissaris omdat dit een conflict van taken op kan leveren.

Artikel 63 lid 4 van de Pbw geeft de beklagcommissie uit de commissie van toezicht de mogelijkheid om een klaagschrift in handen te stellen van een lid van de commissie van toezicht, bedoeld in artikel 7, derde lid (de maandcommissaris), teneinde deze in de gelegenheid te stellen ter zake te bemiddelen. Als daartoe de mogelijkheid bestaat, maakt de commissie hiervan gebruik. De secretaris verzorgt een eerste beoordeling van de ingekomen klachten en maakt de afweging of een klacht voor bemiddeling door de maandcommissarissen in aanmerking komt of direct op een beklagzitting moet worden geplaatst.

Elke maand hebben twee leden van de commissie dienst als maandcommissaris. De leden bezoeken de inrichting gedurende hun maandcommissariaat en spreken met observandi. Als er klachten zijn ingediend worden deze zo veel als mogelijk besproken met de betreffende klager. Na afloop van het bezoek spreken de maandcommissarissen zo nodig met een leidinggevende van het PBC over hun bevindingen. Van het bezoek wordt een schriftelijk verslag opgemaakt. Dit verslag wordt bij de vergaderstukken gevoegd. In de vergaderingen lichten de maandcommissarissen mondeling hun schriftelijk uitgebrachte verslag toe en deelt de directie mede op welke wijze door haar eventueel (al) actie is ondernomen naar aanleiding van het gesprek met de leidinggevende en/of het verslag van de maandcommissarissen. De onderwerpen waarover door de maandcommissarissen met observandi en de leiding is gesproken zijn heel divers geweest.

Evenals in de voorgaande jaren werden de werkzaamheden van de maandcommissarissen door alle betrokkenen als zinvol ervaren en leverden deze een bijdrage aan de oordeelsvorming van de commissie over het heersende klimaat in de inrichting. Uit de verslagen van de maandcommissarissen blijkt tevens dat het gelukt is in voorkomende gevallen een bijdrage te leveren aan de oplossing van klachten en problemen van de observandi (ingetrokken na bemiddeling). Het komt ook voor dat

gedetineerden uit eigen beweging hun klachten intrekken zonder te hebben gesproken met de maandcommissaris (ingetrokken).

In 2019 zijn 6 klachten door de maandcommissaris bemiddeld waarvan er 4 na bemiddeling zijn ingetrokken. Dit betreffen tevens alle klachten die in het verslagjaar al dan niet na bemiddeling zijn ingetrokken. Dit betekent dat observandi geen klachten uit eigen beweging hebben ingetrokken. Het aantal ingetrokken klachten betreft met 4 klachten ruim 11% van het totaal aantal klachten. Dit is een daling ten opzichte van vorig jaar waarin het totaal aantal ingetrokken klachten al dan niet na bemiddeling ruim 28% van het totaal aantal klachten betrof.

	2019	2018	2017	2016	2015
Ingetrokken	0	18	22	17	17
Ingetrokken na bemiddeling	4	2	2	2	3
Totaal	4	20	24	19	20

Met ingang van 2015 worden de klachten die ter bemiddeling aan de maandcommissaris worden voorgelegd altijd direct ter informatie doorgezonden aan het PBC. Dit zodat ook in deze zaken vanuit het PBC meer proactief gezocht kan worden naar slagvaardige oplossingen voor gesignaleerde praktische problemen.

6. De rechtsprekende taak

Het merendeel van de ingediende klachten is afgedaan door het nemen van een schriftelijke beslissing, waarbij eenmalig een mondelinge behandeling van het klaagschrift op een zitting heeft plaatsgevonden. Dat weinig zaken mondeling op zitting worden behandeld, is gelegen in de korte verblijfsduur van klagers in het PBC. De klager is vaak reeds voor de mogelijkheid van een beklagzitting teruggeplaatst naar een regulier huis van bewaring. Tijdens de zittingen werden over het algemeen de (adjunct-)directeur en het hoofd juridische zaken of een andere jurist en de desbetreffende klagers - eventueel met een rechtsbijstandverlener – gehoord.

Rogatoir horen

Daarbij werd in bepaalde gevallen een klager, vanwege het korte verblijf in het PBC, rogatoir gehoord door de commissie van toezicht bij de inrichting waar de klager na zijn verblijf in het PBC verbleef. Andersom is in de zomer van 2018 besloten om geen klagers meer te horen op verzoek van andere commissies van toezicht. Dit in verband met de relatief korte duur dat gedetineerden als observandi in het PBC verblijven en het doel van het verblijf. Een observatie vraagt veel van de meeste gedetineerden en de commissie vindt het onwenselijk dat tijdens deze periode tijd en energie moet worden gestoken in klachten die niet zien op het verblijf in het PBC. De commissie is daarnaast van mening dat het altijd de voorkeur verdient als een commissie in de gelegenheid is om eigen klachten af te handelen en vanwege het korte verblijf in het PBC is dit vaak een haalbare mogelijkheid.

6.1 Doorlooptijd & rechtsbijstand

De beklagcommissie heeft de klachten telkens zo spoedig mogelijk in behandeling genomen. Gemiddeld was een klacht gedurende het verslagjaar na 51 dagen afgehandeld, dat is 3 dagen langer dan in 2018. De meesten klachten werden ofwel binnen 0 tot 10 dagen afgedaan (10) ofwel na 60 dagen of langer (12 Klagers werden in 2019 weer iets vaker bijgestaan door een rechtsbijstandverlener dan in 2018. Namelijk in 7 klachten, dat is 20% van de klachten. Dit ten opzichte van 11% van de klachten in 2018.

De heer Ludwig heeft gedurende het verslagjaar formeel als voorzitter van de beklagcommissie gefungeerd. Deze taak wordt in voorkomende gevallen waargenomen door de heer Tanghe of mevrouw Van Ginneken, maar hiervan was geen sprake in 2019. De voorzitter van de beklagcommissie fungeert in beginsel als alleensprekend beklagrechter. daar waar gaat om beklagzaken van eenvoudige aard dan wel kennelijk-niet ontvankelijk of kennelijk (on) gegrond. Dit type beklagzaken komt regelmatig voor in PBC en het is om die reden dat de beklagcommissie in 2020 geen uitspraken heeft gedaan.

De beklagzittingen stonden in beginsel elke maand voorafgaand aan de vergaderingen op de maandagmiddag gepland. In 2019 heeft er slechts eenmaal een beklagzitting plaatsgevonden waarbij de heer Ludwig fungeerde als alleensprekend beklagrechter. Dit is beduidend minder dan het voorgaande jaar waarin er vijf beklagzittingen plaatsvonden. Dit valt te verklaren door de daling van het aantal klachten met de helft ten opzichte van dat jaar.

In de vergaderingen van de commissie werd verslag uitgebracht van de werkzaamheden en beslissingen van de beklagcommissie. De leden van de commissie ontvingen (via de vergaderstukken) steeds afschriften van de schriftelijke beslissingen op de klachten.

De klachten die bij het secretariaat zijn binnengekomen waren van zeer uiteenlopende aard. De meeste klachten gaan over de medische verzorging, bejegening en disciplinaire straffen. Ook in het voorgaande jaar waren de bejegening en medische verzorging onderwerpen waar de meesten klachten over binnenkwamen.

Onderwerpen	Aantal
Activiteiten (arbeid)	1
Activiteiten (diversen)	0
Activiteiten (luchten)	0
Activiteiten (sport)	1
Behandeling	1
Bejegening	5
Contact buitenwereld (bellen)	0
Contact buitenwereld (bezoek)	2
Contact buitenwereld (post)	1
Controle	2
Disciplinaire straf	4
Eisen verblijfsruimte	1
Informatie/procedure	2
Onbekend	2
Ordemaatregel	1
Persoonlijke voorwerpen	2
Rekening courant/zak- en kleedgeld	1
Rogatoir verzoek	0
Selectie/overplaatsing (intern)	0
Verzorging (godsdienst/levensovertuiging)	0
Verzorging (medisch)	9
Totaal	35

De commissie heeft dan ook de bejegening van de observandi en klachten daaromtrent de bijzondere aandacht gegeven die dit onderwerp verdient. Net als in voorgaande jaren het geval was, realiseert de commissie zich daarbij wel dat de bezetting van het PBC, bestaande uit een specifieke doelgroep, kan leiden tot een verhoogd aantal bejegeningklachten. Daarbij kunnen argwaan, wantrouwen en de angst voor een negatief rapport een (grote) rol spelen. Daarin speelt eveneens mee dat een relatief grote groep observandi onvrijwillig in het PBC wordt onderzocht en medewerking aan het onderzoek weigert.

In het verslagjaar is 1 klacht deels gegrond verklaard en 8 klachten ongegrond verklaard. Verder is in 10 klachten de klager niet-ontvankelijk verklaard. Voorts zijn 7 klachten overgedragen aan een andere instantie (zoals het hoofd zorg van het PBC, een andere commissie van toezicht of de RSJ).

Beklagcommissie	2019	2018	2017	2016	2015
Afdoening na rogatoir verzoek	-	11	13	5	16

Deels gegrond	1	-	-	2	4
Gegrond	-	5	5	3	6
Ingetrokken	-	18	22	17	17
Ingetrokken na bemiddeling	4	2	2	2	3
Ingetrokken ter zitting	-	-	-	-	1
Niet ontvankelijk	10	13	17	22	14
Ongegrond	8	14	19	8	13
Overgedragen	7	7	8	13	6
Openstaand	6	-	3	6	14
Totaal	35	70	89	78	94

In *bijlage 2* staat achter de klachten vermeld in welke zaken beroep is ingesteld bij de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ). In het verslagjaar is dit geen enkele keer gebeurd. Dit ten opzichte van vijf beroepszaken in 2018.

Beroepscommissie	2019	2018	2017	2016	2015
Gegrond	-	-	-	-	3
Deels gegrond	-	-	1	-	-
Ongegrond	-	5	3	8	5
Openstaand	-	-	-	2	1
Totaal	0	5	4	10	9

7. Overige vermeldenswaardige activiteiten en gebeurtenissen

7.1. Bezoek RSJ aan het PBC

Op 15 april 2019 heeft de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming een bezoek gebracht aan het PBC. Bij dit bezoek is de RSJ op verzoek in gesprek geweest met een afvaardiging van de commissie bestaande uit de voorzitter en de secretaris. Het bezoek is goed verlopen en de RSJ was positief en onder de indruk van het PBC. Na afloop heeft de commissie via de directeur nog een brief ontvangen van de RSJ met een positieve terugkoppeling van het bezoek.

7.2. Bezoek hoofddirecteur DJI

Dhr. Bakker, hoofddirecteur van DJI is in de week van 20 mei 2019 op bezoek geweest in het PBC.

7.3. Bezoek koning en minister voor Rechtsbescherming

Op 16 juli zijn de burgemeester, de minister voor Rechtsbescherming en de koning op bezoek geweest in het PBC. De komst van de koning mocht van te voren niet gecommuniceerd worden, ook niet aan de CvT. De dag begon met een bijeenkomst met de buurtcommissie. Er is een nauwe samenwerking met de buurtcommissie, mensen kunnen bijvoorbeeld in de inrichting komen sporten onder begeleiding van de TBS'ers. Daar staat tegenover dat men niets in de media mag delen over wat zich binnen de muren afspeelt.

7.4. Verlof vanuit het PBC van een levenslanggestrafte

Dit jaar ging voor het eerst een justitiabele met verlof vanuit het PBC. Het verlof werd gegeven in de vorm van incidenteel verlof. Het was de eerste keer dat een justitiabele met verlof ging vanuit het PBC. De observandus verbleef in het PBC voor een onderzoek in het kader van een gratieverzoek.

7.5. Vertrek directeur PBC dhr. Harkink

Mw. drs. M.F. (Marrit) de Vries en dhr. H. (Harry) Versteeg zullen in het kader van een duale constructie beide in deeltijd de directie van het PBC waarnemen gedurende de procedure voor het werven van een definitieve opvolger voor dhr. Harkink. Mw. De Vries is directeur inhoud bij het NIFP en dhr. Versteeg is vestigingsdirecteur van P.I. Nieuwersluis. De procedure is inmiddels ingang gezet waarbij gezocht wordt naar een eenhoofdige directie. De inschatting is dat het tussen de drie en de zes maanden zal duren.

7.6. Overig

Hoewel in 2019 verdachten uit vrij geruchtmakende zaken zijn geplaatst in het PBC is het verblijf rustig verlopen en was het een relatief rustig jaar. Het zespersoons onderzoek van TA verdachten was voor het PBC een nieuwe werkvorm. Aan dit onderzoek is een behoorlijke voorbereiding voorafgegaan teneinde dit in goede banen te leiden.

8. Management- en totaaloverzicht KLAVER

Sinds 2012 verzoekt de Dienst Justitiële Inrichtingen aan de commissie om bij haar jaarverslag het managementoverzicht en totaaloverzicht uit KLAVER⁵ te voegen. De commissie zal aan dit verzoek tegemoetkomen maar plaatst daarbij wel de volgende kanttekening.

KLAVER baseert de berekeningen op alle klachten waarin enige activiteit is geweest in het verslagjaar, in casu 2019. Dit betekent dat in de gevraagde overzichten ook gegevens kunnen worden meegenomen van klachten met een kenmerk uit het voorgaande jaar 2018. En dat klachten met een kenmerk uit het verslagjaar die in het huidige kalenderjaar maar voor het schrijven van dit verslag zijn afgedaan niet worden meegenomen.

De commissie baseert de berekeningen en gegevens in haar verslag uitsluitend op klachten die zijn aangemaakt in het verslagjaar. Dit betekent dat de verzochte onderstaande overzichten aantoonbaar afwijkend kunnen zijn van hetgeen in andere hoofdstukken van dit verslag is te lezen.

2019	beginvoor- raad	Instroom	Uitstroom										eind voorraad		
			Uitstroom	doorloop- tijd	gegrond	ongegrond	deels gegrond	overgedragen	niet- ontvankelijk	ingetrokken	ingetrokken na bemiddeling	ingetrok- ken ter zitting		afdoening na rogatoir verzoek	
januari	8	4	3	1					3						9
februari	9	1	4	102		1				1	2				6
maart	6	2	2	18		1			1						6

⁵ Staat voor **KLA**chten **Ver**werken **En** **R**apporteren en is het klachtenregistratiesysteem van de commissies van toezicht.

<i>1e kwartaal</i>	8	7	9	40		2		4	1	2				6
april	6	2	0											8
mei	8	4	6	128	2	3			1					6
juni	6	0	4	27		1			3					2
<i>2e kwartaal</i>	6	6	10	78	2	4			4					2
juli	2	4	3	64		1		1	1					3
augustus	3	1	0											4
september	4	9	8	17		1		2	1		4			5
<i>3e kwartaal</i>	2	14	11	41		2		3	2		4			5
oktober	5	6	0											11
november	11	1	5	51		2			3					7
december	7	1	0											8
<i>4e kwartaal</i>	5	8	5	51		2			3					8
Totaal	8	35	35	51	2	10		7	10	2	4			8

Totaaloverzicht CvT Bureau Utrecht 2019 – Beklagcommissie, Pieter Baan Centrum

Doorloop termijnen in dagen

Instroom	Uitstroom	0-10	11-30	31-40	41-50	51-60	>60	Gegronnd	Ongegronnd	Overgedragen	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling
35	35	10	5	4	3	1	12	2	10	7	10	2	4

Utrecht, juli 2021

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'M.B. Jong', with a large, sweeping flourish underneath.

mw. mr. M.B. Jong
(secretaris)

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'A.M.R. van Ginneken', with a large, sweeping flourish underneath.

mw. mr. A.M.R. van Ginneken
(voorzitter)

Bijlage 1

Uitspraak beklagcommissie inzake PB2018/47

DE BEKLAGCOMMISSIE UIT DE COMMISSIE VAN TOEZICHT BIJ HET PIETER BAAN CENTRUM TE UTRECHT

De beklagcommissie uit de commissie van toezicht bij het Pieter Baan Centrum (PBC) heeft kennisgenomen van het bij het secretariaat ingekomen klaagschrift van:

[...], verder te noemen: klager, thans verblijvende in het Justitieel Complex Zaanstad.

Het klaagschrift is ertegen gericht dat klager tijdens zijn verblijf in het Pieter Baan Centrum van de afdeling voor moeilijk onderzoekbaren is overgeplaatst naar een reguliere afdeling.

De directeur heeft schriftelijk gereageerd, klager heeft van deze reactie kennis kunnen nemen. Klager is rogatoir gehoord door de voorzitter van de beklagcommissie uit de commissie van toezicht bij het Justitieel Complex Zaanstad.

In het kader van de behandeling van deze klacht heeft de beklagrechter kennisgenomen van de volgende informatie:

- klaagschrift, gedateerd 11 september 2018 en ingekomen bij het secretariaat op 17 september 2018;
- verweerschrift van de directie, gedateerd 25 september 2018;
- proces-verbaal van het rogatoir verhoor van klager op 17 oktober 2018, bij het secretariaat ontvangen op 31 oktober 2018;
- reactie van de directeur op het proces-verbaal, gedateerd 15 november 2018.

Het standpunt van klager

Klager klaagt zich erover dat hij tijdens zijn verblijf in het Pieter Baan Centrum van de afdeling voor moeilijk onderzoekbaren is overgeplaatst naar een reguliere afdeling. Klager is een weigeraar en meent dan ook dat hij op de zogenaamde 'weigerafdeling' hoort. Klager vindt het niet kunnen dat hij door een tekort aan cellen op een afdeling voor meewerkende observandi wordt geplaatst. Volgens klager is in het vonnis van de rechtbank bepaald dat hij op de zogenaamde 'weigerafdeling' moet worden geplaatst. In eerste instantie is klager op de afdeling voor moeilijk onderzoekbaren geplaatst, ook nadat het Pieter Baan Centrum naar Almere was verhuisd. Op enig moment is hij echter verplaatst naar een reguliere afdeling met meewerkende observandi. Volgens klager was dit vanwege een tekort aan cellen. Klager is het niet eens met deze interne overplaatsing, gelet op het bepaalde in het vonnis van de rechtbank.

Het standpunt van de directie

De directeur is van mening dat klager niet kan worden ontvangen in zijn beklag omdat het plaatsen op een bepaalde afdeling geen beslissing is, die is genomen door of namens de directeur. Ook niet als het een plaatsing op de afdeling voor moeilijk onderzoekbaren betreft. Deze plaatsing is een onderzoeksmodaliteit, de desbetreffende afdeling biedt extra onderzoeksmogelijkheden. Op een reguliere afdeling kunnen ook observandi geplaatst worden die niet mee willen werken aan het onderzoek. Plaatsing op of overplaatsing naar een andere afdeling is vaak een manier van het onderzoeksteam om het onderzoek gestalte te kunnen geven.

Op de locatie in Utrecht was klager geplaatst op de afdeling voor moeilijk onderzoekbaren, op deze afdeling waren acht cellen. Na de verhuizing naar de locatie in Almere is klager geplaatst op een afdeling gelegen naast de afdeling voor moeilijk onderzoekbaren. De afdeling voor moeilijk onderzoekbaren in Almere heeft zes cellen.

De beoordeling

Ontvankelijkheid

Allereerst moet beoordeeld worden of klager kan worden ontvangen in zijn beklag. Conform artikel 60 lid 1 Pbw kan een gedetineerde bij de beklagcommissie beklag doen over een hem betreffende door of namens de directeur genomen beslissing.

Klager klaagt zich erover dat hij, nadat het Pieter Baan Centrum (PBC) van Utrecht naar Almere, is verhuisd, niet op de afdeling voor moeilijk onderzoekbaren maar op een andere afdeling is geplaatst. De directeur stelt zich op het standpunt dat klager niet kan worden ontvangen in zijn beklag omdat er geen sprake is van een beslissing zoals bedoeld in artikel 60 lid 1 Pbw. Volgens de directeur is het al dan niet plaatsen op de afdeling voor moeilijk onderzoekbaren een onderzoeksmodaliteit.

Anders dan de directeur is de beklagcommissie van oordeel dat er wel degelijk sprake is van een klager betreffende beslissing die is genomen door of namens de directeur. In het eerste en tweede lid van artikel 16 Pbw is bepaald dat de directeur de wijze van onderbrenging bepaalt van gedetineerden die zijn geplaatst in zijn inrichting. De directeur wijst aan iedere gedetineerde een verblijfsruimte toe.

De beklagcommissie is van oordeel dat de door klager bestreden beslissing een beslissing is zoals bedoeld in artikel 16 Pbw. Dat de redenen die ten grondslag liggen aan deze beslissing mogelijk zijn ingegeven door het onderzoek dat wordt uitgevoerd in het PBC doet hieraan niets af, aldus de beklagcommissie. Klager zal dan ook ontvankelijk worden verklaard in zijn beklag.

Inhoudelijke beoordeling

De beklagcommissie stelt vast dat in een interlocutoir vonnis van de rechtbank Amsterdam van 13 februari 2018 ten aanzien van klager het volgende is beslist: "Stelt de stukken in de handen van de rechter-commissaris, belast met de behandeling van strafzaken in deze rechtbank, teneinde een bevel tot overbrengen van verdachte ter observatie door het Pieter Baan Centrum ex artikel 196 van het Wetboek van Strafvordering te verlenen en voorts al datgene te doen wat deze in het belang van het onderzoek acht." Voorafgaand aan deze beslissing is onder 7.4. Het oordeel van de rechtbank, het volgende overwogen: "De rechtbank zal [...] gelasten dat de verdachte wordt geplaatst op de observatieafdeling van het Pieter Baan Centrum voor jong volwassen weigeraars [...].".

De directeur merkt in zijn verweer terecht op dat het PBC geen observatieafdeling voor jong volwassen weigeraars kent. Wel is er de afdeling voor moeilijk onderzoekbaren. Dit betekent dat het PBC geen letterlijke uitvoering kon geven aan de last van de rechtbank. De vraag dient zich aan de rechtbank de bevoegdheid heeft om te bepalen op welke afdeling binnen het PBC een verdachte moet worden onderzocht. Dat is een vraag die niet ter beoordeling aan de beklagcommissie voorligt. De beklagcommissie kan wel de vraag beantwoorden of de directeur van het PBC uitvoering dient te geven aan een dergelijk specifiek bevel. De beklagcommissie beantwoordt die vraag ontkennend.

Uit het eerder aangehaalde artikel 16 Pbw komt naar voren dat de directeur de bevoegdheid heeft om een verblijfsruimte toe te wijzen aan gedetineerden die in zijn inrichting zijn geplaatst. De directeur bepaalt daarbij de wijze van onderbrenging. De artikelen 196 en 317 van het Wetboek van Strafvordering zijn de wettelijke basis voor het bevel van de rechtbank. In deze artikelen valt te lezen dat indien het noodzakelijk is dat een onderzoek naar de geestvermogens van de verdachte wordt ingesteld en dit niet voldoende op een andere wijze kan plaatsvinden, de rechter-commissaris/rechtbank beveelt dat de verdachte ter observatie zal worden overgebracht naar een in het bevel aan te duiden psychiatrisch ziekenhuis, bedoeld in artikel 509f, of een instelling tot klinische observatie bestemd. Het PBC is een instelling bestemd tot klinische observatie.

De beklagcommissie is van oordeel dat als de rechter observatie in het PBC heeft bevolen, de directeur van het PBC met inachtneming van artikel 16 Pbw de vrijheid heeft om een gedetineerde op een door hem bepaalde afdeling te plaatsen. Dit kan al dan niet de afdeling voor moeilijk onderzoekbaren zijn en plaatsing op een bepaalde afdeling van het Pieter Baan Centrum kan en mag mede zijn ingegeven door onderzoeksdoeleinden. Observandi hebben geen recht op plaatsing op een bepaalde afdeling binnen het PBC.

In het onderhavige geval kon klager naar het oordeel van de beklagcommissie dan ook geen aanspraak maken op recht op plaatsing op de afdeling voor moeilijk onderzoekbaren. De beklagcommissie is niet gebleken van feiten of omstandigheden die maken dat de plaatsing van klager op een reguliere afdeling binnen het PBC in strijd is met enige wet- of regelgeving. Daar komt nog bij dat gesteld noch gebleken is dat de afdeling waarop klager namens de directeur is geplaatst een ander regime of een (significant) ander voorzieningenniveau kent. Klager is in zoverre dus ook niet in enig belang geschaad. Alles overwegende zal het beklag ongegrond worden verklaard.

BESLISSING

De beklagcommissie verklaart het beklag ongegrond.

Aldus gegeven door mr. W.S. Ludwig (voorzitter), mw. mr. A.M.R. van Ginneken en drs. U.A. da Costa (leden) bijgestaan door mw. mr. L. van Gaal, secretaris, op 11 februari 2019.

Bijlage 2

Klachtenoverzicht 2019 Pieter Baan Centrum

Klachtennummer	A	Datum ontvangst	Datum afdoening	Aantal dagen	Categorie	Beslissing	S	Hoger Beroep
PB2018/01		2-1-2018	4-1-2018	2	Persoonlijke voorwerpen	Overgedragen		
PB2018/02	x	8-1-2018	7-2-2018	30	Rogatoir verzoek	Afdoening na rogatoir verzoek	x	
PB2018/03	x	8-1-2018	7-2-2018	30	Rogatoir verzoek	Afdoening na rogatoir verzoek	x	
PB2018/04	x	8-1-2018	7-2-2018	30	Rogatoir verzoek	Afdoening na rogatoir verzoek	x	
PB2018/05		9-1-2018	15-1-2018	6	Behandeling	Niet ontvankelijk	x	
PB2018/06		10-1-2018	6-2-2018	27	Rogatoir verzoek	Afdoening na rogatoir verzoek		
PB2018/07		22-1-2018	5-2-2018	14	Bejegening	Niet ontvankelijk	x	
PB2018/08		25-1-2018	30-1-2018	5	Persoonlijke voorwerpen	Overgedragen		
PB2018/09		31-1-2018	5-6-2018	125	Informatie/procedure	Ongegrond	x	Ongegrond (d)
PB2018/10		31-1-2018	5-6-2018	125	Behandeling	Geground	x	Ongegrond (d)
PB2018/11		16-2-2018	22-3-2018	34	Disciplinaire straf	Geground	x	
PB2018/12		1-3-2018	23-3-2018	22	Rogatoir verzoek	Afdoening na rogatoir verzoek	x	
PB2018/13		1-3-2018	23-3-2018	22	Rogatoir verzoek	Afdoening na rogatoir verzoek	x	
PB2018/14		1-3-2018	23-3-2018	22	Rogatoir verzoek	Afdoening na rogatoir verzoek	x	
PB2018/15		1-3-2018	23-3-2018	22	Rogatoir verzoek	Afdoening na rogatoir verzoek	x	
PB2018/16	x	1-3-2018	23-3-2018	22	Rogatoir verzoek	Afdoening na rogatoir verzoek		
PB2018/17	x	1-3-2018	23-3-2018	22	Rogatoir verzoek	Afdoening na rogatoir verzoek	x	
PB2018/18		1-3-2018	22-3-2018	21	Activiteiten (diversen)	Ongegrond	x	
PB2018/19		28-2-2018	5-6-2018	97	Behandeling	Niet ontvankelijk	x	
PB2018/20		9-3-2018	9-5-2018	61	Contact buitenwereld (bellen)	Ingetrokken		
PB2018/21		13-3-2018	1-5-2018	49	Bejegening	Ingetrokken		
PB2018/22		14-3-2018	22-3-2018	8	Behandeling	Niet ontvankelijk	x	Ongegrond (kl)
PB2018/23		23-3-2018	16-5-2018	54	Behandeling	Niet ontvankelijk	x	
PB2018/24		27-3-2018	28-3-2018	1	Verzorging (medische)	Overgedragen		
PB2018/25		27-3-2018	16-4-2018	20	Verzorging (medische)	Niet ontvankelijk	x	
PB2018/26		27-3-2018	16-5-2018	50	Behandeling	Niet ontvankelijk	x	
PB2018/27		27-3-2018	3-5-2018	37	Persoonlijke voorwerpen	Ingetrokken		
PB2018/28		12-4-2018	16-4-2018	4	Ordemaatregel	Niet ontvankelijk	x	
PB2018/29		12-4-2018	16-7-2018	95	Bejegening	Ongegrond	x	
PB2018/30		12-4-2018	16-7-2018	95	Bejegening	Ongegrond	x	Ongegrond (kl)

PB2018/31		26-4-2018	11-6-2018	46	Activiteiten (sport)	Ongegrond	x	
PB2018/32		8-5-2018	9-5-2018	1	Verzorging (medische)	Overgedragen		
PB2018/33		11-5-2018	28-5-2018	17	Rogatoir verzoek	Afdoening na rogatoir verzoek	x	
PB2018/34		18-5-2018	13-9-2018	118	Ordemaatregel	Ongegrond	x	
PB2018/35		5-6-2018	16-7-2018	41	Activiteiten (luchten)	Ingetrokken		
PB2018/36	x	25-6-2018	26-10-2018	123	Disciplinaire straf	Gegronnd	x	
PB2018/37		29-6-2018	26-10-2018	119	Activiteiten (sport)	Ongegrond	x	
PB2018/38		5-7-2018	14-8-2018	40	Rekening courant/zak- en kleedgeld	Ongegrond	x	
PB2018/39		5-7-2018	8-8-2018	34	Eisen verblijfsruimte	Ongegrond	x	
PB2018/40		11-7-2018	15-8-2018	35	Ordemaatregel	Ongegrond	x	
PB2018/41		11-7-2018	12-7-2018	1	Verzorging (medische)	Overgedragen		
PB2018/42		16-7-2018	4-9-2018	50	Persoonlijke voorwerpen	Ingetrokken		
PB2018/43		8-8-2018	27-8-2018	19	Behandeling	Niet ontvankelijk	x	
PB2018/44		8-8-2018	7-11-2018	91	Contact buitenwereld (post)	Ongegrond	x	
PB2018/45		17-9-2018	31-10-2018	44	Activiteiten (sport)	Ingetrokken		
PB2018/46		17-9-2018	17-10-2018	30	Contact buitenwereld (bellen)	Ingetrokken		
PB2018/47		17-9-2018	11-2-2019	147	Selectie/overpl. (intern)	Ongegrond	x	
PB2018/48		17-9-2018	9-11-2018	53	Behandeling	Ingetrokken		
PB2018/49		21-9-2018	8-11-2018	48	Nog onbekend	Ingetrokken		
PB2018/50		24-9-2018	8-10-2018	14	Persoonlijke voorwerpen	Ingetrokken na bemiddeling		
PB2018/51		24-9-2018	8-10-2018	14	Rekening courant/zak- en kleedgeld	Ingetrokken na bemiddeling		
PB2018/52		3-10-2018	26-10-2018	23	Bejegening	Niet ontvankelijk		
PB2018/53		8-10-2018	21-11-2018	44	Persoonlijke voorwerpen	Ingetrokken		
PB2018/54		10-10-2018	7-11-2018	28	Verzorging (medische)	Niet ontvankelijk	x	
PB2018/55	x	11-10-2018	1-2-2019	202	Ordemaatregel	Ongegrond	x	
PB2018/56		19-10-2018	22-10-2018	3	Persoonlijke voorwerpen	Ingetrokken		
PB2018/57		19-10-2018	22-10-2018	3	Bejegening	Ingetrokken		
PB2018/58		19-10-2018	22-10-2018	3	Controle	Ingetrokken		
PB2018/59		29-10-2018	4-12-2018	36	Bejegening	Ingetrokken		
PB2018/60		30-10-2018	4-12-2018	35	Bejegening	Ingetrokken		
PB2018/61		30-10-2018	22-11-2018	23	Behandeling	Niet ontvankelijk	x	Ongegrond (kl)
PB2018/62		2-11-2018	4-12-2018	32	Bejegening	Ingetrokken		

PB2018/63	x	31-10-2018	11-2-2019	103	Persoonlijke voorwerpen	Niet ontvankelijk	x	
PB2018/64		9-11-2018	14-11-2018	5	Verzorging (medische)	Overgedragen		
PB2018/65		6-12-2018	1-5-2019	146	Contact buitenwereld (bezoek)	Ongegrond		
PB2018/66		6-12-2018	1-5-2019	146	Activiteiten (diversen)	Gegronnd		
PB2018/67		6-12-2018	1-5-2019	146	Verzorging (godsdiens, levensovertuiging)	Gegronnd		
PB2018/68		11-12-2018	28-2-2019	79	Controle	Ingetrokken		
PB2018/69		11-12-2018	28-2-2019	79	Persoonlijke voorwerpen	Ingetrokken		
PB2018/70		11-12-2018	12-12-2018	1	Verzorging (medische)	Overgedragen		

A = advocaat, S = schriftelijk